

9. Podnikání a podnikatelské subjekty

Založení podnikání

- **různé důvody** k rozhodnutí pro samostatnou podnikatelskou činnost – *finanční, tvůrčí schopnosti, snaha být nezávislý, zájem o styk s lidmi, být užitečný nebo využití příležitosti (dědictví, restituce)*
- **čtyři etapy** podnikatelských úvah:
  1. **podnikatelská vize** = **první představa**, nápad (*Vytvoření vlastní sítě poboček v městech České republiky s více jak 50 tis. obyvateli – prodejna s možností pronájmu menší stavební techniky a profesionálního nářadí.*)
  2. **podnikatelský záměr** = v hrubých rysech **promýšlíme původní vizi a získáváme první informace** o možnosti realizace (*1. Určení města, ve kterém vznikne první pobočka. 2. Rozhodnutí o vybavenosti, správě pobočky, nabízeném sortimentu. 3. Definování okruhu klientů, konkurentů. 4. Stanovení výše potřebných finančních prostředků. 5. Systém zakládání dalších poboček.*)
  3. **podnikatelský projekt** = uvažuje s **technickými otázkami** – např. rozdíly mezi stroji nabízenými firmami, umístění a velikost provozních jednotek, situační plán s parkováním, příjezdovými cestami apod. (*Popis umístění první pobočky, její vybavenost, specifikace nabízeného sortimentu, finanční rozpočet spojený se založením a správou, časový harmonogram, personální otázky.*)
  4. **podnikatelský plán** = podrobnější **propracování** předchozích etap a úvah = **dokument shrnující podstatné informace o podniku, o jeho prostředí a historii, jeho minulé a současné aktivity, jeho krátkodobé a dlouhodobé cíle** – začínajícímu podnikateli pomůže příprava takového plánu:
    - upřesnit podnikatelský záměr** a jeho přednosti – *vybudování tenisové školy pro děti*
    - ujasnit si cíle** vlastního podnikání – *nabízet výuku tenisu pro děti se zakomponováním kondičních, a rehabilitačních (jóga) činností, pořádání sportovních kurzů a soustředění*
    - promyslet **personální zajištění** realizace podnikatelského záměru – *kvalifikovaní tenisté a kondiční trenéři, instruktorka jógy, lektoři cizích jazyků, administrativní pracovník*
    - vymezit si **trh**, kde se bude firma realizovat – *tenisová škola bude provozována na třech pronajatých kurtech a sportovním sále v obci Řevnice*
    - identifikovat **cílové skupiny i konkurenty** – *děti ve věku 4 až 13 let – náborů každý rok na podzim, konkurence: 2 tenisové kluby v okolních obcích, samotní trenéři a instruktoři, na které se klienti mohou obrátit přímo*
    - formulovat **představu o dalších krocích** budování podniku – *výuka jazyků se zaměřením na sportovní terminologii, možnost koupě sportovního oblečení a tenisových potřeb*
    - poskytne příležitost zamyslet se také nad **zásadními finančními aspekty** nového podnikatelského záměru – *využití vlastních úspor, prodejní cena za hodinu výuky tenisu vychází z platu trenéra a platby za pronájem kurtů, dotace od sponzorů*

Podnikatelský záměr

- = koncepční **představa o budoucí činnosti** = **analýza původní vize, první informace o její proveditelnosti** – *charakter budoucích zákazníků a jejich nároky, existující konkurence, dodavatelé a postup při výběru kvalitních zaměstnanců*, zároveň si podnikatel vytváří **první představu o výši potřebných finančních zdrojů**
- v průběhu práce a **při postupném zpřesňování základních úvah se lze přesvědčit o správnosti** zvoleného záměru, **přizpůsobit** na základě podrobnějších informací, **zásadně změnit** původní záměr nebo **zavrhnout** pro nadměrné riziko

Podnikání

- = **soustavná činnost** prováděná **samostatně** podnikatelem **vlastním jménem** a na **vlastní odpovědnost**, za účelem **dosažení zisku**
- **základní jednotka**, v níž je **realizována výroba nebo jsou poskytovány služby** = **podnik** (*Vyučený stavební dělník se rozhodne sám podnikat. Aby se mohl podílet na plánu města rekonstruovat starou městskou zástavbu, musí si založit živnost = vložit do podnikání získané zkušenosti, znalosti,*

*svou odbornou práci, ale také náradí a materiál potřebný ke své práci, příp. dílnu či kancelář.) = kombinace výrobních činitelů (práce, půda, kapitál), s jejichž pomocí vlastníci podniku chtějí dosáhnout konkrétních cílů = **různé formy***

- platná právní úprava umožňuje **podnikání**:
občanů (*osoba podnikající pod jménem Josef Novák – truhlář*)
v různých typech **obchodních společností** (*Kofola a. s.*)
v rámci **družstev** (*Stavební bytové družstvo Hradec Králové*)
ostatní (*Povodí Labe, státní podnik*)

Podnikatel

- = **právně samostatný, vlastnicky oddělený právní subjekt**, který vyvíjí svou činnost **svým jménem a na vlastní účet** (*obchodní zástupce, taxikář, zubař s praxí, advokát, architekt, zedník, učitel cizího jazyka, návrhář oděvů*)
- podnikatelskými subjekty mohou být **jednotliví občané = fyzické osoby** (*Karel Nový – autodopravce*) nebo **skupiny lidí** (společenské útvary) = **právnícké osoby** (*Autodoprava s. r. o.*)
- charakteristické **znaky podnikatele**:
  1. **je privátní subjekt** = má **právo vstupovat do právních vztahů** (zavazovat se, nabývat) vlastním jménem (*uzavírání kupních smluv, podání reklamace, uzavírání pracovních smluv, pronajímání*)
  2. **provozuje svou činnost samostatně** = co bude vyrábět a jaké služby poskytovat si podnikatel v souladu se zákonnými podmínkami určuje samostatně podle situace na trhu (*vyšší produkce vánočních ozdob v předvánočním čase*)
  3. **vymezuje si předmět podnikání** = **rozsah podnikatelské činnosti**, k níž je podnikatel oprávněn (*úklidové služby, cestovní kancelář, poradenské služby, maloobchod, stavba rodinných domů*)
  4. **nese podnikatelské riziko** = míru neúspěchu lze snižovat různými cestami, např. **průzkumem trhu, pojištěním majetku, odpovědností za škodu** (*soudní znalec je pojištěn pro případ chybně provedeného znaleckého posudku, na základě něhož by došlo ke škodě*)
  5. **hospodáří se svým majetkem** (*podnikatel-automechanik řídí svůj finanční majetek – peníze v pokladně, dílnu, v níž podniká, stroje, přístroje, zásoby náhradních součástek, nezaplacené vykonané práce – pohledávky atd.*)
  6. **podniká na vlastní účet a vede účetnictví**, příp. daňovou evidenci – účetnictví zachycuje **rozsah a pohyb majetku v podniku, zdroje jeho vzniku a hospodářský výsledek** (zisk nebo ztrátu)
Průvodkyně v cestovním ruchu, která podniká pouze sezónně ve svém městě, musí vést účetnictví (daňovou evidenci) tak, aby odpovídalo platné legislativě.

Obchodní rejstřík

- = **veřejný seznam**, do kterého se zapisují **zákonem stanovené údaje týkající se podnikatelů** = poskytuje **základní informace o subjektech**:
obchodní jméno, místo podnikání (*Autoprodej JV, s. r. o., Říční 2, 301 34 Plzeň*)
identifikační číslo (*IČ 25 23 75 35*)
předmět podnikání (*koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje*)
právní forma, statutární orgán (*společnost s ručením omezeným, jednatel Jaroslav Veis*)
společníci (*Jaroslav Veis, vklad: 100 000,00 Kč, splaceno: 100 %*)
další skutečnosti (*základní kapitál Kč 100.000,--*)
- dále obsahuje **sbírky listin**, kde jsou zaznamenány např. **zakladatelské smlouvy, notářské listiny, podpisové vzory, účetní závěrky** aj. (*rozhodnutí jediného společníka o odvolání a jmenování nového jednatele ve formě notářského zápisu, účetní závěrka v rozsahu rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy k účetní závěrce za rok 2011*)
- veden **rejstříkovým soudem** = **příslušný krajský soud** pro podnikatele, kteří mají **sídlo** v jeho obvodu (*v regionu Hradec Králové je obchodní rejstřík spravován Krajským soudem v Hradci Králové*); přístupný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR **www.justice.cz**

Hospodářská soutěž (dále jen HS)

- = základní mechanismus tržní ekonomiky = **soutěž podporuje inovaci, omezuje výrobní náklady a zvyšuje výkonnost** celého hospodářství = firmy nabízejí výrobky a služby **konkurenceschopné** z hlediska ceny a kvality = velký **význam pro spotřebitele** – silná konkurence = výběr ze **širšího** sortimentu zboží za **nižší** ceny
- zákon č. 143/2001 Sb., o **ochraně hospodářské soutěže** proti jejímu **vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení dohodami soutěžitelů** (*kartelové či tiché dohody – např. sladování cen na trhu s pohonnými hmotami*), **zneužitím dominantního postavení soutěžitelů** (*mobilní operátoři Eurotel a RadioMobil účtovali za minutu volání do sítě třetího operátora vyšší částku, než za minutu volání mezi svými sítěmi = třetí mobilní operátor byl touto cenovou politikou konkurentů znevýhodněn při získávání nových zákazníků*), **nebo spojením soutěžitelů** (*zkoumání fúzí firem*)
- **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže** – vytváří podmínky pro podporu a ochranu HS, zasahuje proti praktikám narušujícím HS, dohlíží na zadávání veřejných zakázek

Základní charakteristika právnických osob vznikajících dle obchodního zákoníku

- druhým nejčastějším typem po **podnikání fyzických osob** (= **živnostníků**), je **podnikání právnických osob** – ty podnikají v podobě **obchodních společností** (*společnost s ručením omezeným, akciová společnost, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, družstvo*)
- **obchodní společnosti** = **právnické osoby založené za účelem podnikání** – tvoří se **sdužením osob ke společnému podnikání** – různé formy – výběr plně závisí na podnikateli – podle **způsobu účasti na podnikání, míře podnikatelského rizika** i dle **oddělenosti od majetku** obchodní společnosti – **tři skupiny společností: osobní** (*veřejná obchodní společnost*), **kapitálové** (*společnost s ručením omezeným, akciová společnost*), **smíšené** společnosti (*komanditní společnost*)

Veřejná obchodní společnost (v. o. s., veř. obch. spol.)

- = společnost, ve které **alespoň dvě osoby** (fyzické, právnické) **podnikají pod společným obchodním jménem** (*sdužení tří advokátů Advokáti ABC v. o. s.*)
- **ručení – neomezené** = všichni společníci ručí solidárně celým svým majetkem, **základní kapitál a vklad společníka – není povinný, rozdělování zisku – zásadně rovným dílem**
- oprávnění jednat jménem společnosti – každý společník, rozhodování o interních věcech – všichni společníci jednomyslně, **statutární orgán** – všichni společníci

Komanditní společnost (k. s., kom. spol.)

- = minimálně dva společníci, z nichž jeden je **komanditista** = **ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu** zapsaného do obchodního rejstříku a jeden **komplementář** = **ručí celým majetkem** (*zejména pro ty začínající podnikatele, kteří nechtějí zakládat společnost sami a zároveň nedisponují počátečním kapitálem*)
- **základní kapitál – není** určena povinná výše, ale jeho existence se předpokládá a rovná se souhrnu vkladů všech komanditistů společnosti, **vklad společníka – povinný jen u komanditisty** (minimálně ve výši Kč 5.000,--), **rozdělování zisku** – nejdříve rozdělení na část náležející komanditistům a na část náležející komplementářům; uvnitř těchto dílů – komplementáři zásadně stejným dílem, komanditisté podle výše vkladů
- k **obchodnímu vedení** jsou oprávněni jen **komplementáři**

Společnost s ručením omezeným (s. r. o., spol. s r. o.)

- = společnost, jejíž **základní jmění je tvořeno předem stanovenými vklady společníků**
- **ručení – omezené**, do výše nesplaceného vkladu zapsaného do obchodního rejstříku, **základní kapitál** – je povinný, minimálně ve výši **Kč 200.000,--**, **vklad společníka** – je povinný, minimálně **Kč 20.000,--**, vklad může mít peněžitou i nepeněžitou (*budova a vybavení kavárny*) formu, nepeněžitý vklad musí být oceněn, **rozdělování zisku** – zásadně **podle výše vkladu**, pouze společenská smlouva může určit jinak
- je nejčastější formou drobného a středního podnikání (*mnoho živnostníků se snaží povyrůst na střední, nebo i větší firmu – lepší image před klienty, v případě problémů nepřijdou o majetek*)
- může být **založena i jednou osobou** (fyzickou či právnickou), maximálně padesát společníků

- **orgány společnosti** – **valná hromada** = shromáždění všech společníků, **jednatel(é)** = **statutární orgán** – povinni zajistit vedení předepsané evidence a účetnictví, může být **dozorčí rada** = dohlíží na činnost jednatelů, přezkoumává roční účetní závěrku, podává zprávy valné hromadě

Akciová společnost (a. s., akc. spol.)

- společnost, jejíž **základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií** o určité jmenovité hodnotě, akcie se **upisují** = nabídnou se k prodeji "veřejnosti", majitel akcie = **akcionář**
- nejnižší **počet zakladatelů** jsou **dvě fyzické** osoby nebo **jedna právnická** osoba
- **ručení** – **společnost** odpovídá za porušení svých závazků **celým svým majetkem**, akcionáři neručí, **základní kapitál** – musí tvořit minimálně **Kč 2.000.000,-**, u společnosti s veřejnou nabídkou akcií pak **Kč 20.000.000,-**, **vklad společníka** – jmenovitá hodnota akcie není stanovena, ale vklad je **povinný**
- **důvodem pro založení či koupi akciové společnosti může být velký rozsah podnikání, vyšší prestiž v očích obchodních partnerů i veřejnosti, která je dána především vyšším základním kapitálem**
- **orgány společnosti** – **valná hromada** = shromáždění všech akcionářů, rozhoduje o založení společnosti, o stanovách, volí orgány společnosti, schvaluje rozdělení zisku a účetní závěrku, **představenstvo** = **statutární orgán**, který společnost řídí a jedná jejím jménem, zabezpečuje obchodní vedení, **dozorčí rada** = kontroluje hospodaření společnosti

Úprava živnostenského oprávnění, druhy živností

- **zákon č. 455/1991 Sb.**, o živnostenském podnikání (dále jen ŽivZ)
- **živnostenské podnikání** = živnost = **soustavná činnost** provozovaná **samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost**, za účelem **dosažení zisku** a za podmínek stanovených zákonem – **vyloučené činnosti** stanoví živnostenský zákon = *(archeologické práce, činnost lékařů, bank, pořádání loterií, provozování pohřebišť, stanic technické kontroly, školní zařízení, hornická činnost)*
- **podmínky provozování** činnosti: **všeobecné** (dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům), **zvláštní** (předepsaná odborná způsobilost – *vzdělání nebo praxe v oboru*, jiná než odborná způsobilost úkonům – *spolehlivost, absolvování odborných zkoušek, bezúhonnost*)
- u **právnické osoby** musí všeobecné podmínky splňovat její **odpovědný zástupce** = fyzická osoba s bydlištěm na území České republiky
- **druhy živností:**
  1. **živnosti ohlašovací** – při splnění stanovených podmínek smějí být provozovány **na základě ohlášení** podnikatele živnostenskému úřadu (*zámečník, kadeřnice, oční optika, geologické práce*)
    - a) **řemeslné** – **odborná způsobilost** = vzdělání, praxe – **příloha č. 1** ŽivZ (*kovářství, hodinářství, řeznictví a uzenářství, truhlářství, zednictví, mlynářství, pokrývačství*)
    - b) **vázané** – odborná způsobilost stanovena zvláštními předpisy – **příloha č. 2** ŽivZ (*nakládání s nebezpečnými odpady, autoškola, provádění staveb, vodní záchranná služba, činnost účetních poradců, výroba a zpracování paliv a maziv*)
    - c) **volné** – stačí splnění **všeobecných podmínek**, další podmínky nejsou – **příloha č. 4** ŽivZ = výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona – 80 oborů (*fotografické služby, ubytovací služby, realitní činnost, výroba a zpracování skla, chov zvířat*)
  2. **živnosti koncesované** – smějí být provozovány **na základě koncese** udělené živnostenským úřadem, nejdříve však dnem doručení koncesní listiny (*silniční motorová doprava, cestovní kancelář, provádění veřejných dražeb, ostraha majetku, pyrotechnický průzkum*) – **příloha č. 3** ŽivZ

Použité zdroje:

HÁLEK, Vítězslav. *Plánování a organizování*. první vydání. Hradec Králové : GAUDEAMUS, Univerzita Hradec Králové, 2007. 181 s. ISBN 978-80-7041-656-3.

ROŠICKÝ, Stanislav. *Základy marketingu : Aplikační a systematický přehled*. druhé vydání. Hradec Králové : GAUDEAMUS, Univerzita Hradec Králové, 2003. 167 s. ISBN 80-7041-054-X.